

A PÉNZVILÁG

GAZDASÁGPOLITIKAI HETILAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, IX. ker., Boráros-tér 6. szám
Telefon: József 67

SZERKESZTI
RÓNA LAJOS

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Fél évre 50 korona
Egész évre 100 korona
Egy szám ára 2 korona

A VÉKA ALÓL

MEGINDULNAK A VONATOK a külföld felé és viszik ki a magyar föld pompás termését. Amiből fölöslegünk akad, odaadjuk a külföldnek, hogy egy kicsit fölhiszlaljuk Svájcban a csenevész magyar koronát. Megkezdődött hát a koronajavító folyamat, de máris az elhatározó jelentőségű miniszteri értekezlet után való nap fölhangzik az elégedetlen politikusok kórusa. És megindul a jótanácsok áradata, hogy így kellene cselekedni, hogy amugy több értelme lenne a dolognak. Hajbakapnak a kibicek, mert egyiknek az a véleménye, hogy a nagy partit rekompenzációval, a másiknak, hogy rekompenzáció nélkül kell játszani. Hallatlanul fájdalmas ezt nekünk látni, akik gazdasági kérdésekkel szoktunk foglalkozni, hogy mindenből politikát csinálnak, olyasmiből is, ami nagyon, de nagyon távol áll minden politikától. Mi csak azt szeretnénk itt megegyeszer elmondani, amit *A Pénzvilág* legutolsó számában megírtunk és ami ma nagyon, de nagyon aktuális lett. A német példáról van szó, ahol *minden idegen állam számára* egy és ugyanazon árunál *különböző árakat* szabnak meg az illető országok valutáris helyzete és politikai viszonyai szerint. De a legfontosabb, hogy az állam csak úgy, mint az egyes kereskedő, gyáros, vagy más termelő a maga árujáért csak egyetlen pénznemet: *márkát* fogad el. A pénzügyminiszter most járt Németországban, személyesen is meggyőződhetett erről és most módjában áll a tanulságokat levonni. Ne legyen egyetlen szem krumpli, egyetlen kiló liszt, amit más pénzért adunk el, mint *magyar koronáért*.

APPONYI neve forog ma közszájon és éreznie kell mindenkinek, hogy ma ez a név nem jelent többé merő, meztelen politikát. Apponyi ma minden komoly és megvalósulható reménységét ennek az országnak magában foglalja. És az ő szavának, cselekedetének nemcsak idehaza, de kifelé is óriási súlya van. Ha belenyul a darázsfészekbe, amelyet politikának hívnak, talán megnyugosznak a szenvedélyek és a boldog szélesendben, amely után ma minden igaz magyar vágyakozik, kivirágzik a munka, épülni kezd az ország és megindul a gazdasági élet rozsdásodó félben levő masinája. Apponyi ma nem politikát hoz, hanem termelést, ipart, kereskedelmet, munkát és ha eredményesen engedik dolgozni, akkor *valutajavítást is*.

MEGINT A NÉMET PÉLDÁT kell idézni, amikor mind sürűbben esik a szó a takarékoságról. Mert a takarékoságot az egészen kis dolgokkal kell kezdeni, nem a

legnagyobbakon. Rakovszky István a miniszterek és államtitkárok számát sokalja és van is valami igazsága. Vannak azonban még ennél is apróbb dolgok, amelyek a kiindulási pontot jelentik. A németek öreg kancellárja, Fehrenbach éjszakákat bumlizik vicinálisokon. Még az egyik szociálista nőlépviselő is megbotránkozott ezen és megkérdezte az öreg kancellárt, miért nem

jár automobilon inkább, mint hogy testét-lelkét összerázza a dőcögő vonaton? Mire a kancellár így felelt: „Drága asszonyom, maga vagy azt nem tudja, hogy az automobilutazás ma milyen drága, vagy azt nem, hogy Németország milyen szegény”. Vajjon tudják-e minálunk, akiket illet, hogy Magyarország még Németországnál is szegényebb?

Nagyatádi Szabó István a kisgazdákról

A földmivelési miniszter a hadigazdagokról, a sertés- és baromfivészről és az ipari cikkek drágaságáról

Ez tulajdonképpen nem is *interjú*, hanem a szó szoros értelmében vett *beszélgetés*. Beszélgetés pedig nem nagyatádi Szabó Istvánnal, a *miniszterrel*, hanem nagyatádi Szabó Istvánnal, a *kisgazdával*. Nagyatádi különben mindig büszkébb volt arra, hogy ő kisgazda, mint hogy miniszter. Ha politikáról kell beszélni, nehéz a nyelvét megoldani. A politikáról nem beszél, azt inkább csinálja. Úgyesen diplomatikusan, majdnem azt mondanánk, hogy fufangosan. Ha szakkérdésről van szó, azt világosabban magyarázza el, mint akármelyik professzor. Közben élénken gesztikulál, így ad eleveniséget a szavának. Amikor pedig a kisgazdák bajairól, panaszairól, keserűségeiről van szó, akkor a „szízmások” nem kaphatnának jobb prókátort nagyatádi Szabó Istvánnál, a vérőkből való vénnél.

Bent az Eszterházy-utcai pártkör tanácstermében pártértekezlet van. A béke ratifikálásának szükségességéről, elkerülhetetlenségéről tart előadást gróf Teleki Pál, a miniszterelnök. Nagyatádi Szabó István otthagyja az ülést, a kezével legyint, mintha azt akarná mondani, hogy nem a trianoni béke hozza meg Magyarország boldogulását, hanem az, amit a paraszt kérges tenyerével kitermel az anyaföldből.

— Kegyelmes uram — mondom neki — hallom, hogy a kisgazdáknak panaszja van a gabona-kontingens megállapítása miatt.

Ez nem politika, ez kisgazdaprobléma, erről érdemes beszélni:

— Akármit csinál az ember, — mondja a miniszter — akárhogy magyarázom, nem értik meg Budapesten a kisgazdák helyzetét. Itt mindenki azt hiszi, hogy a kisgazda tele van pénzzel, tele van jóléttel. Pedig ez nem igaz. A kisgazdák nem lettek hadimilliomosok a háboru alatt. A kisgazda buzát vetett, buzát termelt, a kisgazda termését mindig elvették, rekvirálták, maximálták. Buzából nem lehetett meggazdagodni, a buzából legfeljebb nyomoruságosan meg lehet élni.

— Nem mondom, akadtak a háboru alatt kisgazdák, akik a háboru alatt üzlettel foglalkoztak. Vettek és eladtak. Ezek meg is gazdagodtak. Voltak olyanok is, akik állattenyésztéssel foglalkoztak. Eladtak minden esztendőben egy-két csikót, egy-két borjút. Ezek is összeszedték magukat. De ezek nem a tulajdonképeni kisgazdák, azoknak nincsen módjukban állatokból pénzelni. Mert nem szabad elfelejteni, hogy az állatnak épen olyan magas az ára, mint az ipari cikkeknek. A szőlő is nagyszerűen behozza, a bornak is olyan az ára, mint az iparcikkeknek. Csak a gabona ára marad el messze az ipari cikkek miatt. Aki gabonát termel, annak nincsen módjában se

állatot venni, se ipari cikket beszerezni. Ne tessék elfelejteni, hogy ma egy lónak a megpatkolása legalább anyiba kerül, mint amennyiért béke idején magát a lovat is meg lehetett venni.

— De kegyelmes uram — velem oda — baromfiból, tojásból csak pénzt egy kicsit a gazda?

— Sajnos, nem — felel a miniszter. — Ma már a baromfival is baj van. Az egész országban, legalább ahonnan értesülesem vannak, mindenütt igen veszedelmes *baromfikolera* dühöng és pusztít. Sok helyen irnagnak sem marad apró állat. És ezzel a nyavalyával szemben egészen tehetetlenek vagyunk. Nincs orvossága. Persze ha baromfi nincs, akkor tojás sincs. A napokban lent jártam a falumban. A vömnek szerettem volna vagy husz tojást hozni. A feleségem a nyakába vette a falut, de a husz tojást nem tudta összeszedni.

— Aztán dühöng a sertésvész is. Ez az oka, hogy drága a disznóhus, drága a zsir. Ha a gazdának eldöglötték a disznait, kétezer koronát adhat egy csenevész malacért. Rettenetes ár, hogyan lehet ennyi pénzt összekuporgatni ötszáz koronás buzára mellett? Persze a gazda sem élhet ma már úgy, mint élt valaha. Azelőtt év közben is leölt pár darab 80—100 kilós malacot. Aratásra, szüretre mindig volt disznóölés a téli mellett. Ma bizony nem jut. Eldöglött az állat és pótolni nem lehet. Nincs miből.

— Az ipari cikkek magas árával szemben a kormányban is tehetetlenek vagyunk. Nincs segedelem, hiszen mindennek az oka a korona alacsony kurzusa. A nyersanyag, a külföldi áru rettenetes pénzbe kerül. Csodálkozni lehet az ilyen körülmények között, ha a gazdának a kontingentálás és a gabonaárak miatt panaszai vannak? Hiszen nem kívánnak mást, minthogy az 500 koronás árban igénybevett gabonán felül hagyjanak meg nekik valamit, amit szabad kereskedelem után bocsáthatnának áruba. Mert másképp nem megy, sehoggy se megy . . .

Lehet-e ilyen érveléssel szembehelyezkedni? Lehet-e ezektől a panaszoktól a jogosságot megtagadni? Aligha. Olyan szépen, olyan okosan mondja el a miniszter, hogy nem lehet nemet mondani. Hiszen épen ez a baj ebben az országban, hogy mindenkinek igaza van. És még se lehet senkinek sem eleget tenni. (p. b.)

Hatezer vagon burgonyát adunk az osztrákoknak

Tervszerűen bonyolítjuk le a terményfölség exportálását Vass József miniszter nyilatkozata

Szombaton este esőben, minden kommuniké mellőzésével igen fontos megbeszélése volt a gazdasági természetű tárcák minisztereinek. Megállapították, hogy mit, mennyit és milyen módon exportálunk terményeink fölségéből. Ez az értekezlet tervszerű programot állapított meg az exportálásokra vonatkozólag. A kiszállítandó cikkek között legfőbb szerepet játszik a finom liszt, amelyben némi fölségünk van és amelyet valószínűleg a eseknek fogunk adni szén ellenében. Bor igen nagy mennyiségben áll kiszállításra készen. Jól informált körökben úgy tudják, hogy mintegy huszezer vagon bort tudnánk azonnal utnak indítani, ha vagonunk lenne. Egyetlen terményünk, amelynek szállítása már meg is kezdődött, a burgonya, amelyből hatezer vagonnal szállítunk Ausztriának.

Az exportálás alapelveire vonatkozólag A Pénzvilág munkatársának alkalma volt kérdést intézni Vass József közlelmezési miniszterhez, aki a következő választ adta:

— A külföldre irányuló szállítások alapelveit teljes mértékben megállapítottuk. Természetesen megfontolóra vettük

és legfontosabb alapelvnek állítottuk fel, hogy amit el tudunk adni, amit nélkülözhetünk, a lehető legjobb áron adjuk el. Elvként állítottuk fel, hogy legelsősorban azoknak az államoknak szállítsunk, amelyeknek a fizetőképessége a legjobb. Kialakult az a vélemény is, hogy a legitim kereskedelmet ezeknél a szállításoknál amennyire csak lehet, szerephez juttassuk. Természetesen nem volt szó arról, hogy szállítási igazolványt kinek adjunk, mert ez az én diszkrecionális jogom és én ezt a kérdést mindenestre a legigazságosabb módon fogom kezelni. Legfontosabbnak tartom azonban azt, hogy a miniszteri értekezlet honorálta azt az én kívánságomat, hogy a külföldi kivitel csak olyan mértékben történjék, hogy a belföldi piacon elegendő áru maradjon és hogy ennek a belföldi piacra kerülő árunak az ára fel ne szökjön. Ezt az álláspontomat sikerült teljes mértékben győzelemre juttatni.

Itt említjük meg, hogy értesülésünk szerint Vass József közlelmezési miniszter legközelebb Berlinbe utazik, ahol fontos tárgyalásokat készül folytatni.

A vendéglősök élet-halálharca a sörgyárak ellen

Kartell-törvényt, új sörgyárat és külföldi importot terveznek a kartelli profit-éhsége ellen — Keszey Vince nyilatkozata

A Pénzvilág volt az az ujság, amely már két hónap előtt megindította a harcot a sörkartell izzorszerűletei ellen. A sörkartell hatalmas kartell, amely épen mondva csinált hatalmával meg nem engedett milliókat keres. A sörkartell kezei hosszúak, de nem szenved kétséget, hogyha a vendéglősök összefognak, feltétlenül győzni is fognak. Nem kételkedhetünk benne, hogy az a rezsim, amely a kisemberek védelmét irta zászajára, nem kelhet védelmére a nagytőkének. Ismerjük Rubinek Gyula kereskedelmi miniszter gondolkodását, akinek ma egyetlen kézleggyintésére kerül, hogy a sörkartell nekivaduló profit-éhségét lecsillapítsa. Sajnos, Keszey Vincének, a vendéglősök kitűnő vezérének tapasztalatai egyelőre azt mutatják, hogy Rubinek miniszter ma még nincs teljesen tisztában a sörkartell üzemeivel; mégis azt kell hinnünk, hogy az új demokratikus Magyarországon nem lehet majd kisembereket a nagytőke csapdájába kényszer-szerződésekkkel becsalogatni és elzárni az utakat, hogy onnan valaha is menekülhessenek.

A vendéglősök ma már teljesen felismerték lehetetlen helyzetüket és legutóbbi közgyűlésükön erősen a sarkukra állottak. A Magyar szállodások, Vendéglősök és Kőrcsmárosok Országos Szövetségének közgyűlése az elmúlt héten utasította az igazgatóságot, hogy a vendéglősök sérelmeinek ügyét, melyet a sörgyárak részéről elszennvedtek, különösen a sörkartell ügyét állandóan tartsa napirenden. Megállapította a közgyűlés, hogy a sörkartell működése a vendéglősiipar kizsákmányolását és lealázását, de a fogyasztóközönségnek is teljes kiszolgáltatott voltát eredményezi. A vendéglősiipar életbevágó feladatnak tartja, hogy a sörkartell ellen erejének teljességével küzdjön, hogy a szabadverseny lehetőségét e téren kivívja. A közgyűlés e célból megbizta az igazgatóságot, hogy a sörkartell ellen a kormány, a hatóságok, a parlament és a nyilvánosság segítségét minden alkotmányos eszközzel igyekezzék megszerezni, hogy a vendéglősiipar e tovább nem tűrhető sérelme orvoslást nyerjen.

A nevezetes közgyűlés után A Pénzvilág munkatársa felkereste Keszey Vincét, a vendéglősök elnökét, aki a következő szenzációs nyilatkozatot tette:

— Már régebben beadvánnyal fordultunk Rubinek Gyula kereskedelmi miniszter urhoz, amely beadványban felsoroltuk sérelmeinket.

Ki kell huznunk a kartell méregfogait és nem tűrhetjük, hogy a mai piszkos szerződések tovább is fennmaradhassanak. Nem vagyok barátja az erős kifejezéseknek, de mégis „piszkos szerződések”-ről kell beszélnem, mert lehetetlen állapot, hogy egyes embereket teljesen lekössenek és azoknak ne legyen módjukban mástól vásárolni, mint attól a sörgyártól, amelyet a kartell rájuk kényszerít. Természetesen szó sem lehet jó sörről, mert bolondok lennének a kartell tagjai, ha jó sört adnának, mikor a rosszat is kötelesek vagyunk kimérni. Ma 5½—9½%-os sörről beszélnek, természetesen a sör, amit kapunk, meg sem közelíti ezt a minőséget, de gondunk lesz majd rá, hogy hivatalosan konstatálhassuk, hogy mit kapunk. Ez annál is inkább fontos, mert máris arról értesülünk, hogy a kartell mai szorongatott helyzete dacára ismét emelni készül a sörárakat.

— Nemrégiben, amikor az ipartörvény revíziója alkalmából tisztelegtünk Rubinek miniszternél, módot ejtettem arra, hogy a sörkartell dolgát is szóba hozzam. Elmondtam a miniszternek, hogy: államérdek és közérdek a sörkartell mahinációinak letörése. Államérdek, mert, amikor a sörgyárak érdekeiknek megfelelően rossz sört hoznak forgalomba, ennek fogyasztása megesökken és így az állam is veszít adóiban. De közérdek is, mert a közönség élvezhetetlen áruhoz jut drága pénzen.

Törlés.

Törlés.

— Így állván a dolgok, felhatalmaztuk az ügyészünket, hogy csinálja meg a kartell-törvénynek a tervezetét. Nekünk azután majd módunkban lesz az, hogy ez a törvénytervezet a nemzetgyűlés elé kerüljön. A sörgyárosok különben már érzik, hogy baj van. Mindenáron érintkezésbe kívánnak velünk lépni, amiből mi azt sejtjük, hogy felülről kaptak nyomást. Már kerülgetnek bennünket, de ha össze is ülünk velük egyezkedni, nem tudom, mi lesz az eredmény. Mi azonban a legélesebb harca vagyunk elszánva. Kénytelenek vagyunk vele, hiszen az ő kezükben olyan nagy adut-k vannak, mint a büffék, amelyek ma az ő legerősebb fegyvereik. Mi azonban nem fogunk megállani a kartell-törvény tervezeténél, hanem tovább megyünk. Ma ugyan megvannak még a nehézségek, de ezek nem elviselhetetlenek. Meg fogjuk próbálni, hogy külföldről hozunk be sört. Mi jó magyarok vagyunk és tudjuk, hogy a korona mai árfolyama abnormális, tudjuk, hogy ennek meg kell javulnia. És ha ez megtörténik, akkor nem lesz semmi akadályának, hogy a magyar sörgyárak rossz söre helyett kitűnő müncheni és pilseni sört mérjünk. De mindezek fölött tervbe vettük azt, hogy új sörgyárat fogunk felállítani, amely igen nagy konkurrenciát fog majd csinálni a sörkartellnek. Tudjuk nagyon jól, hogy ma egy sörgyár felállítása óriási áldozatot követel, amellyel szemben a régi sörgyárak rendkívüli előnyben vannak. De megfogjuk csinálni, ha kell, mert életérdekünk követeli.

Keszey Vincének, a vendéglősök elnökének, ez a nyilatkozata mutatja, hogy a sörgyárak üzemei a végük felé járnak. Olyan elkeseredéssel állunk szemben, amellyel lehetetlen a harcot megvívni. A sörgyárosoknak lehetnek jó protektorai, de a következmények meg fogják mutatni, hogy azok az ütőkártyák, melyeket most a vendéglősök ki akarnak játszani ellenük, ellenállhatatlanok lesznek és a hatalmas kartell teljes letörésével fognak végződni.

HIREK

Fónagy Aladár. Vasárnap Budapestre érkezett a hír, hogy Fónagy Aladár megvált a Foresta vezérigazgatói állásától. A sajtóban és a sajtón kívül megindult a kombinációk izgalmas lavinája, az emberek a bankokban, a tőzsde tájékán, sőt a társaságokban is fölhevülten találgatták: miért e váratlan elhatározás? Önként távozott, vagy talán távoznia kellett? Elegánsan elvonult, vagy elgáncsolták? Lesz-e még ezután köze a Forestához? Bécsben marad-e, elmegy-e Milanóba, vagy visszajön Budapestre s itt új munkaterületen fejti ki képességeit? Mozigép módjára kattogott és lüktetett a szárnyaló fantázia. Ez a nagyság átka. Fónagy Aladár még az egykori Fabank idejéből egyike a legnépszerűbb bankvezéreknek, minden hajdani Fabank-részvényes rajongójává lett és a sarki hordártól föl a kegyelmes urig kinek nem volt Fabank-részvénye? Mikor tavaly elment a Foresta élére, amelynek minden darab fája az ő nevéhez fűződik, szinte legendás érdeklődés és szeretet kísérte. Meddig marad, mikor jön újra, merre jár, mit csinál? Ennyi lázas figyelmet és közérdeklődést még Fónagy Aladár egyénisége sem bír el, a hivek oldalán felsorakoznak az irigyek is, akik most — a szenzációs hír érkeztekor — kéjelegve léptek offenzívába. Nem nagy ember az, akinek ellenfelei, irigyei, riválisai nincsenek, Fónagy Aladárnak van elég és — talán ő, jóhiszemű, derék, becsületes ember nem is tudja — sehol annyi, mint a saját közvetlen környezetében. Kétségtelen, hogy ezek a „jóbarátok” karrierje zenitjén most le akarták dobni a mélybe, de Fónagy Aladár és az ő számos nagy alkotása erősebbnek bizonyult.

Mi hát az igaz a sajtóban kavargó hírekből? Ennyi: a Fabank hajdani roppant favállalatait Magyarország és a monarchia tragikus földarabolása után ántánt-lobogó védelme alá kellett helyezni. Így született meg a *Foresta*. A milánói *Commerciale Banca* vállalta a patronátust Fónagy Aladár tisztességes üzletpolitikájára, a magyar humuszhoz való ragaszkodására jellemző, hogy egy éven át ellenállni tudott annak, hogy a *Foresta* központi ügyvezetése, a gazdasági egyszerség alapján (az olasz tőke az ur a Forestánál) Milanóba kerüljön. Megmozdult azonban az olasz kamara és követelte az ügykezelésnek olasz földre való áthelyezését. Nincs kizárva, hogy az interpellációt, amely ez ügyben a római kamarában elhangzott, a „jóbarátok” köréből rendelték meg. Tény, hogy az olasz érdekeltség állást foglalt a milánói adminisztratív központ mellett és felkérte Fónagyot, hogy székhelyét, mint vezérigazgató, helyezze át Milanóba. Fónagy barátságosan kitért e kívánság elől, Bécsben még maradna, mert a volt császárváros csak 220 kilométernyire van imádott Budapestjétől, de Milanó nagyon messze van, erre nem tudta magát elhatározni Fónagy Aladár. Döntöttek tehát, ismét csak barátságosan és övele teljes harmóniában a következőképp: a *Foresta* könyvelése, levelezése, egyszóval adminisztratív ügyvitele január elsejével Wienből Milanóba kerül egy olasz vezérigazgató vezetése alá. Fónagy Aladár pedig továbbra is a központi fekvésű Bécsből intézi a *Foresta* legfőbb pénzügyi vezetését, oldalán egy öttagu végrehajtó-bizottsággal, melynek ő is tagja s kivüle tagjai még *Castiglioni Camillo*, dr. *Goldfinger Oszkár*, *Grosz Béla* és gróf *Porro*. A milánói vezérigazgató alája lesz rendelve ennek a legfőbb végrehajtó-bizottságnak. Fónagy tevékenysége nem lesz ezután helyhez kötve, többnyire Bécsből fogja intézni az ügyeket, de ha Budapesten fölépül a háza (körülbelül egy éven belül), működésének főhelye ismét a magyar főváros lesz; dr. *Goldfinger Oszkár* átvesszi a romániai vállalatok ügyvezetését Bukarestben, *Grosz Béla* pedig a cseh-szlovák vállalatokét Prágában. Az ő működésük sem lesz azonban helyhez kötve. Tehát mi történt? A *Foresta* buchhaltungja és korrespondenciája Milanóba kerül, erre tovább nem lesz gondja Fónagnak és a lélekölő adminisztráció vezetésétől fölszabadulva, a *Foresta* további kiépítésének, fejlesztésének szentelheti egész idejét. Hogy ez a munkája sikeresebb lesz, mint valaha, arra garancia az ő üzleti stílusa és koncepciója. Egyéniségének jelentőségére jellemző, mennyire iríttalta a börtönt Fónagy Aladár lemondásának első tendenciózus híre. A *Foresta*-részvény a bombaszerű hatás eredményeképp 2500-ról visszaesett 2200 koronára. A keddi tárgyalagosabb lapközlemények után ismét megjelentek aztán a szeriöz vevők. Bizonyos, hogy a *Foresta* nagyobb lesz, mint valaha, Fónagy Aladár legfőbb vezetése és irányítása mellett. Végül még valamit egy incidensről: Fónagy Aladár utóaképp a finom intrikát szövögető kezek beledobták a közvéleménybe *Hartenstein* Jenőnek, a Hazai Fatermelő r.-t. vezérigazgatójának nevét. Jámbor óhaj, talán sohase lesz belőle valóság, most semmiesetre. Adonytól Milanóig tulhosszu az ut, még azon az áron is, ha a Hazai Fatermelő beleolvadna a Forestába. *Hartenstein* Jenő e részvényesek teljes meglegedésére vezeti a Hazai Fatermelőt, kellő időben, jó szimattal, sok-sok erdőt összevásárolt és a fa nagy ur lett a világon. Nem is hisszük, hogy *Hartenstein* ambicióját ki ne elégítené ekkora szerencse és siker. Inkább a barátai ambiciózusak, mint ő. Adony—Milanó hosszú táv, majdnem akkora, mint Makó—Jeruzsálem. Bizonyosan tudjuk, hogy a derék, finom érzékű *Hartenstein* nem akar felkapaszkodni erre a vonatra. A barátai pedig, akik föl akarják segíteni, Isten segítségével majd csak lepotyognak róla.

(Folytatás a 4. oldalon.)

Gróf Csáky külügyminiszter a magyar-román tárgyalásokról

Kedden a nemzetgyűlés elé került a béke ratifikálásáról szóló törvényjavaslat. Illetékes helyen ennek elfogadásától a helyzet tisztulását várják. Ha a ratifikálás megtörtént, újra fölvehetjük a gazdasági forgalmat, ami rendkívüli előny. A szabad összeköttetés azt jelenti, hogy a megszállott részekkel is fölvehetjük a forgalmat és az elszakadt családok ismét összekerülhetnek. A közeli napokban tehát nagyjelentőségű események történnek. De a ratifikálás ténye mellett még egy nevezetes momentum foglalkoztatja a gazdaságpolitikai világot s ez a magyar-román tárgyalás, amely immár aktuálissá vált s amelynek fontosságáról *Wekerle* Sándor legutóbb nyilatkozott hasábjainkon. A *Pénzvilág* munkatársa megkérdezte gróf Csáky Imre külügyminisztert a magyar-román tárgyalásokról. A miniszter a következőkben volt szíves válaszolni:

— Két hónappal ezelőtt a románok a franciák útján kérdést intéztek hozzánk, hajlandók vagyunk-e fölvenni a megsza-

kadt diplomáciai érintkezést. Mi igennel válaszoltunk. Ennek következtében legközelebb, pontosan még nem tudjuk, hogy mikor, egy diplomáciai és egy gazdasági román komisszió fog Budapestre érkezni. A két delegáció elszállásolásáról már gondoskodtunk. A diplomáciai küldöttség vezetője egyelőre mint megbízott szerepel, éppen úgy, mint a többi volt ellenséges ország budapesti képviselői.

— A békeszerződés ratifikálása után a megbízott helyébe követ lép. A gazdasági bizottság minden valószínűség szerint az Erdély likvidálásával kapcsolatos teendőket intézi és a gazdasági összeköttetés, valamint a vasut-, távíró-, posta- és telefonforgalom fölveteléről tárgyal. Azt is kijelenthetem, hogy a magyar kormány már közölte a román kormánnyal, hogy kit óhajt kiküldeni Bukarestbe diplomáciai képviselője gyanánt. A román kormány ezt a bejelentésünket tudomásul vette.

Mit lehet szállítani Franciaországba?

Néhány jó tanács a magyar kereskedőknek

A magyar kereskedők rátermettségét és élelmességét erősen próbára teszi az az átmeneti állapot, amely a trianoni béke formaszerű aláírásától a ratifikálásig tart. Amíg a békeszerződésnek a kivitelre és behozatalra, nemkülönben az egész gazdasági és pénzügyi kérdésre vonatkozó rendelkezései nem lépnek életbe, addig különféle alkalmi intézkedések és konjunkturalis szempontok szerint kell igazodnia az áruforgalomnak. Ily módon persze sok félreértés támad és a rendelkezések kaoszában némely jó gondolat elvész vagy — ami sűrűn megeshet — amíg végrehajtásra kerül a sor, az áru és a pénz egymáshoz való viszonya lényegesen módosul. A *Pénzvilág* munkatársának módjában volt az áruforgalom mindennél fontosabb kérdésében a francia nagytőke egy Budapesten időző expozitúrájával beható beszélgetést folytatni. Azoknak a szakszerű fölvilágosításoknak és tanácsoknak, amelyeket erről az illetékes helyről kaptunk, igen jó hasznát vehetik kereskedőink, iparosaink, gyáraink és vállalkozóink.

— Mire van szüksége Franciaországnak? — kérdeztük ilusztiris forrásunktól.

— Mindenre, — hangzott a válasz — ami Franciaországba szállítva olcsóbb, mintha vagy odahaza vásárolnánk vagy más külföldről hozatnánk. Erre nézve egy oktatás példát mondok önnek. Egy párisi nagykereskedő arra a hírre, hogy Magyarországon kitűnő az alma-termés, Budapestre érkezett. Már az első napon két vagon almát vásárolt össze. Elkövette azt a hibát, hogy csak azután csinált számadást. Kikalkulálta, hogy a magyar alma, Franciaországba szállítva, jóval drágább, mint a híres normandiai alma. Természetesen rögtön abbahagyta az üzletet és elutazott. Figyelembe kell tehát venni, hogy a szállítás nagyon megrágt és hogy még ezenkívül is nagy nehézségek vannak a vasuti lebonyolítás körül.

— Tudtommal — folytatta informátorunk — gyapjura ad a magyar kormány kiviteli engedélyt. A hüvelyes vetemények közül a szárazbabra (harricot) és hagymára. Igen nevezetesen üzlet a libamáj-kivittel. Tudvalevő, hogy Páris legelőkelőbb restaurantjaiban már évtizedek óta magyar libamájat fogyasztanak, ami pástétom formájában kerül a vendég asztalára. *Émile Giraud* ur, aki nemrég tért vissza Párisból, nagyszabású libamájexportot létesített

Budapestről. Ugy tudom, a Klauzál-téren van az üzlete. (Itt megemlítettem, hogy a Jungmann-cég is sikeresen exportál libamáját évtizedek óta és hogy az Excelsior-gyár naponta ezer kiló libamáját dolgoz föl konzervnek — egyelőre Svájc részére.) A magyarok csak libamájban sok-sok milliót kereshetnek, a korona mai árfolyama mellett s ugyanakkor jelentékenyen javíthatják leromlott valutájukat. A libamáj-kivittel a magyar kormány ez év július 15-én tette szabaddá.

— Természetes, — mondotta az előkelő francia — hogy az áruforgalom teljesen szabaddá tétele nélkül el sem képzelhető a kivitel föllendülése. Kiváltságokkal és előjogokkal nem lehet ma dolgozni Európában. Jelszó: szabadverseny! Szabadverseny mellett alakulnak ki a legelfogadhatóbb árak, szabadverseny sarkalhatja csupán az embereket vállalkozásra s így végső soron termelésre. A bolsevizmus e tekintetben is véres tanulságokkal szolgált. Az egyéni iniciativa a gazdasági életben legalább is olyan fontos, mint a szellem egyéb funkcióinál. A békeszerződés ratifikálása ebből a szempontból is meg fogja hozni a maga áldásos gyümölcseit. Arra szeretném még föl hívni a magyar gyárosokat, hogy Franciaország igen jó fölvevő piaca az olcsó, ugynevezett tömegbutoroknak. Szállítsanak minél több, minél szolidabb és — frankban kifejezve! — minél olcsóbb butort a francia kispolgári osztály részére.

Megköszöntük a jó tanácsokat, mire forrásunk megjegyezte:

— A magyar kereskedelem és ipar valóságos szerencséje, hogy a franciákat olyan kitűnő és tehetséges ember képviseli önként mint *Raoul Chélard*, a francia követség kereskedelmi attaséja. *Chélard* ur rendkívüli tájékozottságú ember. Másfél évtizedet töltött régebben Magyarországon, valamikor jeles publicista volt s mióta a francia diplomácia szolgálatába lépett, minden tudását és tapasztalatát a két ország javára értékesíti. Figyelmeztesse, kérem, a magyar kereskedőket és iparosokat, hogy — ha Franciaországra gondolnak — kérjék ki előbb *Chélard* ur jó tanácsait. Már maga az a körülmény, hogy ezidő szerint Budapester csakis ő rendelkezik a francia ipar és kereskedelem hű kompasszával, biztosíték arra, hogy a gazdasági élet minden vonatkozásában szakszerű utbaigazítást tud adni.

A magyar kereskedők és iparosok, akik ekportálni akarnak, ne feledjék el tehát, hogy minden költséges utánajárásnál és talán kárba vesztett fáradságnál többet ér, ha a francia követség szeretetreméltó kereskedelmi attaséjához, a mi régi jó barátunkhoz, *Chélard* urhoz fordulnak információért és tanácsért. (—In—)

Révész Jenő meghalt. Lapzártakor kapjuk a megrendítő hírt, hogy **Révész Jenő**, a Kereskedelmi Bank igazgató vezértitkára ma reggel meghalt. Nyolc napig volt beteg, egy furunkulus ölte meg. A bankvilág egyik legszimpatikusabb alakját, a sajtó egyik legderekabb barátját veszítette el benne. A fájdalomtól lesújtva gyászoljuk váratlan elmúlását.

Kálmán Henrik, az *Angol-Magyar Bank* ügyvezető-igazgatója hétfőn fontos üzleti tárgyalások folytatása céljából Wienbe utazott. E tárgyalások elsősorban az Angol-Magyar bank megszállott területen levő egyes vállalatainak tranzakcióival függnek össze. Kálmán Henrik esütőrtökön este tér vissza Budapestre.

Mi történik a Rimamurányinál? Hámori Biró Pál, a Rimamurány-Salgotárjáni Vasmű rt. vezérigazgatója kétheti távollét után szombaton visszaérkezett Budapestre. Biró Pál előbb *Prágában*, majd *Pozsonyban*, végül *Wienben* folytatott tárgyalásokat, utóbbi helyen báró *Popperrel*, a Rimamurányinál érdekelt *Wiener Bankverein* vezérigazgatójával.

Prágában a cseh kormánnyal folytatott megbeszélések kapcsolatosak az anyavállalat megszállott területen levő telepeinek *külön részvénytársaságokká* leendő átalakításával; a viszonyok által diktált, ezt a kényszerű tranzakciót a Rimamurányi vezetői eddig halogatták, de a békeszerződés ratifikálásával a megszállott területen levő vállalatok nacionalizálása elől, épp a magyar részvényesek érdekében, többé nem lehet kitérni. A Rimának ilyen vállalatai a *Hernádvölgyi Magyar Vasipar rt.*, amelyhez a *korompai telep* tartozik s amelynek központi igazgatása egyébként már több mint egy év óta Pozsonyból történik, továbbá az *Unió Vasbádoggyár rt.*, amelynek főtelepe Zólyomban van. E *cseh-szlovák területen* levő vállalatoknál a *cseh tőke* fog részesedést vállalni. A románok által megszállt területen levő *Kaláni Bánya és Kohó rt.* viszont a román tőke részvételével fog nacionalizáltatni. Természetesen a *majoritást* minden esetben biztosítani fogják az *anyavállalat* részére. Tudomásunk szerint *Hámori Biró Pál* a Rimamurányi magyarországi telepeinek *köszörszükséglete* ügyében is tárgyal a prágai kormánnyal és remélni lehet, hogy e tárgyalások kedvező alakulása folytán a vállalat *őzdi hatalmas telepét* is üzembe helyezheti. Természetesen ebben az ügyben szükség van a *magyar kormány teljes jóindulatára is*, amiben kételkedni nem lehet azoknál a nagy érdekeknél fogva, amelyek az őzdi kohótelep üzembehelyezéséhez fűződnek. E nagyfontosságú tárgyalás vitele úgy itthon, mint Prágában igen jó kézben van *Hámori Biró Pálnál*, aki tudvalevően a neuilly-i béketárgyalásokon a magyar gyár-*ipar képviselőjeként* résztvett és nagy képzettségével, széles látókörével és a dolgok mélyére ható roppant ismereteivel emlékezetes szolgálatokat tett a magyar ügynek. A Rimamurányinál folyó tranzakcionális átalakulások is bizonyára mindenre megnyugtatóan fognak történni, erre garancia *Hámori Biró Pálnak* nagynevű atyjától átvett üzletpolitikája és a Rimamurányi rt. nagyságához méltó modern szelleme és koncepciója. El lehet várni, hogy az illetékes körök teljes objektivitással támogatják *Hámori Biró Pálnak* a mostani idők által diktált törekvéseit.

Az „*Oceán*” *tőkeemelése*. A *Mercur Bank* érdekköréhez tartozó „*Oceán*” *Magyar Konzervgyár és Kereskedelmi r.-t.* október 30-án tartja 12. évi rendes közgyűlését, amelyen beszámolnak az 1919–20. üzletéről és elhatározzák a mostani hat millió koronás alaptőkének tíz millió koronára való felemelését is. A vállalat folyó évi nyeresége 524.039 korona, tartalékainak összege pedig circa öt millió. Az árukészletek értéke meghaladja a 11 millió koronát. Az „*Oceán*” részvénye, amelyről köztudomású, hogy a budapesti tőzsde egyik legjobban fundirozott papírja, az utóbbi időben stagnált, a vállalat mérlegére és a tőkeemelés hírére azonban 300 koronával emelkedett. Ugy értesülünk, hogy a kibocsátás feltételei *igen kedvezőek* lesznek.

PÁLFFY SÁNDOR BANKIRODÁJA

Tőzsdei megbízások, külföldi ártalások, értékpapírok vétele és eladása, idegen pénznemek vétele és eladása, pénzkölcsön értékpapírokra és sorsjegyekre.

Telefonszám:
József 74-07

BUDAPEST, IX., RÁDAY-U. 14.

Eladják a galaci gőzmalmot. *Langfelder* Eda a Budapesti Gőzmalom R.-T. vezérigazgatója és a Fővárosi Malomegyesület elnöke, a napokban Bukarestbe utazott, hogy perfektualja azokat a tárgyalásokat, amelyek a *galaci gőzmalom* — a Budapesti gőzmalom leányvállalata — ügyében már huzamosabb idő óta folyamatban vannak. A galaci gőzmalom Románia legjobban berendezett gőzmalma, napokint tíz vagon búzát őröl és a *Marmorosch bank r.-t.* vezetése mellett egy román pénzeszoport a malmot meg akarta vásárolni. Hír szerint ez az üzlet igen jelentős eladási áron most befejezést nyert. Erre a hírre a Budapesti gőzmalom részvényei, amelyek két hét előtt még 3400 koronán álltak, hirtelen 4800 koronáig emelkedtek és ha a többi malomértékekkel az utóbbi napokban ezek a papírok is ellanyhultak, általában az a vélemény, hogy belértékük a már 4400 K kurzusnál sokkal többet ér.

A **Beocsini tőkeemelése és osztaléka**. A Beocsini Cementgyár Unió r.-t., mint megírtuk, november 3-i közgyűlésén határoz mult évi osztalékaról és alaptőkeemelésének feltételeiről. Mint értesülünk, az osztalék 55 korona lesz, az alaptőkeemelés feltételei pedig a következők: minden 8 régi részvényre adnak 1 újat 1100 koronáért. A vállalat jugoszláv területen levő telepei teljes üzemben vannak és a társulat vezetőségének sikerült a román kormánynál kieszközölni, hogy romániai területen levő szénbányáiból szállíthat szemet cementgyárai részére. Hogy ez technikai és gazdasági szempontból mit jelent, nem kell bővebben magyarázni. A tőzsde megfelelően honorálja a Beocsini nagyszerű üzleteredményét és fejlődését: a részvény kurzusa 5700–6000 között mozog, de volt már 6300 is. Általában az a vélemény, hogy a jugoszláv telepek nacionalizálása által fölszivott circa 150 millió *nyereség* (részvényenkint 3500 korona) még *nincs kifejezve* a papír árfolyamában.

Foresta-részvényekben változatlanul nagy a forgalom a tőzsdén kívüli forgalomban. A mult heten erős kezű részére nagy tételekben vásárolta ezt a papírt *Tarnóczy Márk*, az ismert tőzsdeügynök, aki igen nagy üzletet bonyolít le Forestában. Hozzá fordulnak az ügynökök és a közönség is. E hét elején Főnagy Aladár lemondásáról terjesztett tendenciózus hírekre a részvény árfolyama 2200 koronáig visszafejlődött és Tarnóczy kezén keresztül ismét nagy tételekben indultak meg a vélemény-vásárlások. A börze egyik rutinrozott tagja mondta nekünk: „ha a Hazai Fa meg a Guttman 6000 fölött áll, mit érhet akkor a Foresta?” A Foresta részvényében különben Bécsben e heten is 2600–2800 között kötöttek és nagy a kereslet Foresta iránt Triesztben és Milánóban is.

A Magyar Lloyd-művek részvényei a tőzsdén. Mult számunkban leegyeztettünk a Magyar Lloyd-művek vagyonstátusáról és üzleti fejlődéséről. A magyar gyár-*iparnak* ez a vállalat egyik legszebb jövője üzene. A részvényeket a vállalat bankárja, a Magyar-Cseh Iparbank bevezette a tőzsdére. A börzén 2100–2200 korona között állandóan élénk üzlet van bennük.

Keresztény pénzügyi fúziója. A *Nemzeti Kereskedelmi és Közgazdasági Bank* kezdeményezésére a keresztény pénzügyi körök között egészséges akció indult meg az összes gazdasági erők egységesítése iránt. A Nemzeti Kereskedelmi és Közgazdasági Bank december elején tartja meg alakuló közgyűlését és azt akarja elérni, hogy a pénzügyi körökben az egész magyar dolgozó társadalom egyesüljön és ott egységes minden szélsőségtől távol álló közgazdasági politikát, de *csak közgazdasági politikát* folytasson. Ilyen elvekkel indulva, a gazdasági téren csak sikereket lehet elérni, különösen, ha sikerülni fog ezen az alapon megteremteni a fúziót az ujonnan alakult keresztény pénzügyi körök és szövetkezetek között. Ennek a tervnek meg van az előnye idehaza, de különösen megvan kifelé. Idehaza a fúzióból kialakuló hatalmas gazdasági erőnek módjában lesz ellentétes gazdasági irányzatok között a kiegyenlítődést, az ezen súlyt keresztény megvalósítani. Kifelé pedig mindenesetre olyan gazdasági tekintélyt és erőt kapunk ezáltal, hogy ma, amikor minden törekvésünk a magyar pénz értékének megszilárdítása, lehetetlen nem bízni és hinni a sikerben, amelynek a keresztény pénzügyi körök fúziója új és jelentős tényezője lesz.

Az **Unió színházüzem r.-t. részvényei**. Annak az általános érdeklődésnek kapcsán, mely a közönség legteljesebb rétegeiben mutatkozik, az *Unió színházüzemi és színházépítő r.-t.* eddigi fő részvényesei elhatározták, hogy a részvényeket a budapesti tőzsdén bevezetik és részvénybirtokuknak egy hányadát az érdeklődő közönség rendelkezésére bocsátják. Az Unió tudvalevőleg tulajdonosa Budapest legnépszerűbb színházainak és eltekintve az értékes s minden tekintetben sikeres kulturmunkától, melyet végez, a jövőre nézve is tartalmas, nagyarányú terjeszkedési programot készít elő. Többek között részesedést vállalt a *Nemzeti Színház helyén* és a *József-körúti Gschwindt-teleken* építendő sok ezer néző befogadására szánt mozgósínházi vállalkozásokban. E vállalat részvényeinek belértékét nemcsak a színházak népszerűségével járó jóvedelmesség, hanem főleg a mai viszonyok között pótolhatatlan dologi értékek adják meg. A *Király- és Magyar Színházak* telkein, épületein és berendezésén kívül ugyanis a részvénytársaság tulajdonát képezik a *Király-utca 75.*, *Csengeri-utca 28.* és *Izabella-tér 6.* számú házak, a *Belvárosi és Andrássy-uti színházak* hosszú bérleti jogai és berendezései, valamint egyéb

üzemek is. Annak dacára, hogy az aktivumok a mai viszonyokhoz mérten mérsékelten értékeltek, a részvények tőzsdei bevezetési árfolyama jóval az ilyen alapon megállapítható belérték alatt maradt. A bevezetést a *Keszthelyi és Társai betéti társaság* eszközölte a keddi tőzsdén. A részvény árfolyama nagy érdeklődés és igen élénk üzlet mellett 940–980 között hullámzott.

British Danubian Trading Corporation Limited cégével Londonban új kereskedelmi részvénytársaság alakult 100.000 font alaptőkével. A társaság célja a kiviteli és behozatali üzleteknek finanszírozása, különös tekintettel a monarchia volt államaira, a Balkánra és a Keletre. Az igazgatóság tagjai lettek: *Goldfrey Isanes* (elnök), *Colonel Simpson*, *Major Alay*, *Krausz Simon* és *Fleissig Sándor*. A társaság ügyeinek vezetésével Londonban *Lázár Zoltán*, az Angol-Magyar Bank bécsi árusztályának eddigi igazgatója, Budapesten pedig *Korodi Simon*, az Angol-Magyar Bank igazgatója bízott meg.

KRÓNKA

IPAR

A Magyar Asphalt Részvénytársaság közgyűlésén az 1918. és 1919. üzletévekre egyenként 6%, azaz 12 korona osztalék fizetését határozta el. A részvény-tőket 6 millió koronára emelik föl, minden részvény után 2 új, 1920. évről osztalékjogosult részvény 300 korona költségmentes árfolyam mellett fog kiadni. A Magyar Asphalt r.-t. igazgatósága *Rottenberg Jenő* ügyvezető-igazgatónak a *vezérigazgató* címet adományozta. *Koltay Mátyás* helyettesigazgatót *igazgatóvá*, *Lamberger Gyula* cégvezetőt és *Hollán Oszkár* cégvezetőfőmérnököt *helyettesigazgatókká* nevezte ki.

Hage Művek r.-t. október hó 17-iki rendkívüli közgyűlésén jóváhagyta a Központi Hitelbank r.-t. érdekeltségvállalását. Igazgatóságát újjáalakította. Elnök *Szöllősi Jenő*, tagok: dr. *Karátsony Antal* min. tan., a Magyar-Olasz Bank igazgatója, *Herezog Ignác* a Központi Hitelbank elnöke, dr. *Szilágyi Dezső* a Központi Hitelbank vezérigazgatója, *Szell Rudolf* a Központi Hitelbank igazgatója, *Sugár Jenő* és dr. *Lázár Pál* ügyvezető-igazgatók. Cégvezetők: *Klein Sámuel* és *Sachsel Lajos*. Fölügyelőbizottsági tagok: dr. *Spira Salamon*, *Herezog Sándor*, *Wollák Lajos*, dr. *Sallay László*.

HIRDETMEY.

A Balassagyarmati takarékpénztár 1920 október hó 17-én tartott közgyűlése egyhangú határozata folytán az intézet alaptőkéjét 1.200.000 K-ról 2 millió 400.000 K-ra emeli fel 5000 darab új 240 K névértékű, bemutatóra szóló részvények 465 K árfolyamon való kibocsátása által, melyből 240 K részvényenkint az alaptőkére, 200 K a tartalékokra és 25 K a költségekre fordítatik.

A kibocsátandó részvényekből minden részvényes minden egy régi részvénye alapján egy új részvényre nyer elővételi jogot. Az elővételi jog 1920 október hó 24-től 1920 október 31-ig gyakorolandó a részvények bemutatása mellett, vagy az intézet pénztárának, vagy a Magyar Általános Hitelbanknál Budapesten, vagy a Sziráki takarékpénztárnál Szirákon, vagy a Rétsági takarékpénztárnál Rétságon, vagy a Vámosmikolai takarékpénztárnál Vámosmikolán. Ugyanekkor és ezen határidőben minden jegyzett új részvényre a jegyzési helyen darabonként 465 K befizetendő. Későbbi jegyzések érvénytelenek. Aki pedig a befizetést október 31-ig teljesen nem eszközli, jegyzési jogát elveszti és esetleges részletfizetése a tartalékalap javára elévül.

Az új részvények az 1920. évi nyeresémből nem, hanem első ízben az 1921. évi osztalékban részesülnek. Balassagyarmat 1920 október 18.

a Balassagyarmati takarékpénztár
igazgatósága.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
RÓNA LAJOS

Kiadja: A Pénzvilág Lapkiadó és Nyomdai R.-T.

GUTTMANN GÉZA BANKÜZLETE

BUDAPEST, V., SZABADSÁG-TÉR 6. SZÁM.

Értékpapírok vétele és eladása, előleg értékpapírokra, külföldi ércpénzek, devizák vétele és eladása.

Elfogad tőzsdei megbízásokat a budapesti és wieni tőzsdére.

RÓNA ERNŐ BANKÜZLETE

V., ALKOTMÁNY-UTCA 4. SZÁM.

TELEFONSZÁM 125.